

2025-2028
BUDGET
Fredag 20.09.24

VELFÆRD FOR GENERATIONER **5**

FOLKESKOLE OG DAGTILBUD **6**

EN STÆRK FOLKESKOLE I AARHUS	6
PPR UD PÅ SKOLER OG I DAGTILBUD.....	7
EKSTRA KAPACITET TIL SPECIALSKOLER	7
BUDGETMODEL TIL SPECIALUNDERVISNING.....	8
STYRKET INDSATS FOR BØRN MED DANSK SOM ANDETSPROG	8
INTERNATIONAL VUGGESTUE	9
FAGLOKALER OG INDEKLIMA TIL FOLKESKOLEN.....	9

ÆLDRE OG SUNDHED **9**

ØGET KVALITET PÅ ÆLDREOMRÅDET - FLERE PENGE TIL KERNEOPGAVEN.....	9
HJERNERYSTELSESKOORDINATOR.....	10
DEMENSPAKKE	10
OMRÅDET FOR BRUGERSTYRET ASSISTANCE	11
ÆLDRE RÅDSVALG	11
OPGRADERING OG TILBYGNING TIL FRISTEDET SKÆRING	11
LIGHED I SUNDHED PÅ PLEJEHJEMMET CARL BLOCHS GADE	12
PÅRØRENDE I HJEMMEPLEJEN.....	12
AKTIVITETER TIL LIV OG GLADE DAGE PÅ PLEJEHJEMMENE	12
MEDBORGERSKAB OG CIVILSAMFUNDSINDSATS	13
CYKLER TIL PLEJEHJEM	13
VELFÆRDSTEKNOLOGIENS HUS	13
FOLKEHUSE.....	14
SUNDHEDSSTRUKTUR	14

SOCIAL OG BESKÆFTIGELSE **15**

AFTALE OM UDSATTE BOLIGOMRÅDER	15
PÅ VEJ MOD ET BÆREDYGTIGT SOCIALOMRÅDE.....	16
ANALYSE AF SOCIAL- OG BESKÆFTIGELSE SOMRÅDET	16
FLERE BOTILBUD I AARHUS	17
INVESTERING I FLERE AKTIVITETER PÅ BOTILBUDDENE.....	17
SOCIAL INVESTERINGSFOND OG OUTCOMEFOND.....	17
HJEMLØSEINDSATS	18
FOREBYGGELSE AF VOLD I FAMILIEN	18
MYNDIGHEDSBEHANDLING OG TILSYN PÅ DET ALMENE BOLIGOMRÅDE.....	18
EN HÅND I RYGGEN TIL LEDIGE MED PSYKISK SÅRBARHED ELLER FUNKTIONSNEDSÆTTELSE	19
STØTTE TIL GRØNLANDSKE UNGE.....	19
SAMARBEJDE MED CIVILSAMFUNDET	19
BOLIGSOCIALE INDSATSER	19
STYRKET KONTROL MED SOCIALT SNYD	20

SKRALDECAFÉEN.....	20
--------------------	----

IDRÆT OG KULTUR **20**

VEJLBY STADION	20
FAMILIEBADET I GELLERUP.....	21
IDRÆTS- OG SUNDHEDSTÅRNET.....	21
IDRÆTSFACILITETER.....	22
EVENTPULJEN.....	22
NYT MUSEUM OM AARHUS' OPRINDELSE.....	22
NYT NATURE & SCIENCE MUSEUM I AARHUS.....	22
KONGELUNDEN - NYT ATLETIKSTADION OG SPORTENS HUS	23
KULTURHUS BUNKEREN.....	23

KLIMA OG MOBILITET **24**

KLIMAAFTALE 2025-2030	24
GRØN TREPARTSAFTALE OG LOKAL GRØN TREPART I AARHUS.....	24
AFTALE OM GRØN MOBILITET	25
LETBANENS ETAPE 1	26
STYRKET KOLLEKTIV TRAFIK OG BEDRE BUSBETJENING	26
TILGÆNGELIGHED VED LETBANESTATIONER	26
BEVARENDE LOKALPLANER	27
FÆLLESRÅDENE.....	27
BESKYTTELSE AF SÅRBART GRUNDEVAND	27
REKREATIV LANDSKABSBEARBEJDNING VED STAVTRUP	27
FORSØG MED DELEMOBILITET	27
BUDGETMODEL FOR DET GRØNNE OMRÅDE	28
BOTANISK HAVE.....	28

ERHVERV OG IVÆRKSÆTTERI **29**

ERHVERVSPAKKE TIL STYRKET ERHVERVSFREMME.....	29
FREMTIDENS HANDELSLIV I MIDTBYEN.....	30
STYRKET ERHVERVSTURISME.....	30
GRATIS JULETRÆSSALG FOR FORENINGER.....	30

BEREDSSKAB OG DIGITALISERING **31**

ØSTJYLLANDS BRANDVÆSEN	31
KLIMATILPASNING	31
AKUTTE VEJRHÆNDELSER	32
SNERYDNING.....	32
CYBERSIKKERHED	32
LVIV-SAMARBEJDE.....	33

ØKONOMI	33
ANLÆGSEFTERSYN	33
UDMØNTNING AF ANLÆGSBUFFER I 2027 OG 2028	33
NY TILGANG TIL ANLÆGSSTYRING	33
PULJESANERING	34
SANERING AF FORLIGSKREDSE	34
FINANSIERING	34
ADMINISTRATIVE BESPARELSER.....	34
ØVRIG FINANSIERING OG BEVILLINGER	35
DELTAGELSE I BUDGETAFTALEN	36
BILAG.....	36

VELFÆRD FOR GENERATIONER

Et godt liv i Aarhus er, når børn går glade i skole, og når deres forældre med ro i maven vælger den lokale skole til, eller får den hjælp, de efterspørger. Det gode liv er også, når ældre borgere får den nødvendige pleje og omsorg i hjemmeplejen og på plejehjemmet, og når udsatte borgere får det døgn- eller dagtilbud, der matcher deres behov. Når samspillet mellem borgere, kommune, frivillige, foreninger og lokale interesser skaber en god hverdag for alle.

Årets budgetforlig er derfor ikke alene en fordeling af tal i et regneark. Budgettet er et billede på den vej, som forligsparterne i fællesskab ønsker for at indfri ambitionerne om et godt liv for alle i Aarhus. Vi har været igennem hårde år med epidemi, inflation, forsyningskrise og besparelser, men i år har vi bedre plads i økonomien. Det skal vi bruge til at løfte den velfærd, der er så vigtig for kommunens borgere. Budgettet skal også lægge byggesten til, at nuværende og fremtidige generationer af aarhusianere har lige adgang til økonomiske ressourcer og mulighed for at leve gode liv.

Tre områder står centralt i årets budgetaftale: For det første folkeskolen, hvor der har været behov for et markant løft af kvaliteten. Derfor har folkeskolen fået betydelige varige økonomiske løft, ligesom parterne har valgt at målrette investeringer til bl.a. børn med matematikvanskeligheder, kompetenceløft til medarbejdere og specialpædagogisk hjælp på skolerne.

For det andet ældreområdet, hvor ældre, pårørende og omsorgsmedarbejdere vil kunne mærke flere penge afsat til kernevelfærden med flere medarbejdere i bl.a. ydertimerne, faste teams og styrket pårørendesamarbejde.

Det tredje område er det sociale område, hvor budgetaftalen sikrer flere botilbud i Aarhus Kommune til borgere med behov for et døgntilbud. Dermed får flere aarhusianere med særlige behov mulighed for at blive i kommunen og deltage i fællesskaberne. I aftalen er der også afsat penge til tiltag i byens udsatte boligområder, som skal skabe bedre vilkår og højne trykgheden i de udsatte dele af byen samt værne om de demokratiske værdier.

Udover kernevelfærden er klima og grøn mobilitet blevet løftet markant gennem forårets politiske aftaler, som nu bliver til virkelighed. Klimaaftalen viser vejen til CO₂-neutralitet i 2030. Den grønne mobilitetsplan skaber en mere sammenhængende by gennem et mobilitetssystem med fokus på klima, der binder opland og midtby sammen og tager højde for, at aarhusianernes transportbehov er forskellige. Planen rummer elementer, der skal gøre kollektiv transport og cyklen til attraktive alternativer til bilen. Dette indebærer også investeringer i Letbanen, som skal give endnu flere aarhusianere mulighed for bedre kollektiv transport. Ligeledes vil Aarhus stå over for betydelige udfordringer inden for klimatilpasning i de kommende år.

Med budgetaftalen for 2025 tager forligsparterne ansvar for at løse kerneopgaverne for flest mulige borgere med den rette balance mellem økonomi, kvalitet og serviceniveau.

FOLKESKOLE OG DAGTILBUD

En stærk folkeskole i Aarhus

En stærk folkeskole er afgørende for sammenhængskraften i vores by. Folkeskolen binder lokalsamfund sammen og er en af vores vigtigste kulturbærende institutioner i det danske velfærdssamfund. Kvaliteten af folkeskolen er vigtig for både den enkelte elev, forældrene og medarbejderne. Børn, der trives, lærer og udvikler sig i de almene børnefællesskaber, klarer sig bedst i livet. Derfor skal vi have vendt udviklingen, så færre børn mistrives, færre har behov for et specialpædagogisk tilbud, og flere børn kommer i skole. Mistrivsel og fravær har også en række afledte konsekvenser fx i form af markant stigende udgifter til tabt arbejdsfortjeneste og øget efterspørgsel efter Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse.

Forligsparterne er derfor enige om et varigt løft af de almene folkeskolars økonomi på 50 mio. kr. årligt. Skolerne prioriterer selv midlerne ud fra lokale behov. Dertil kommer, at det samlede skoleområde i Aarhus også tilføres statslige midler samt midler fra budgetmodeller for i alt ca. 100 mio. kr. i budgetperioden 2025-2028.

Der er gennemført betydelige investeringer i at skabe en mere rummelig folkeskole for alle børn med bl.a. Bredere Børnefællesskaber ved Budget 2023. Forligsparterne er enige om, at forudsætningen for en stærkere folkeskole er en markant investering på 210 mio. kr. i alt med 60 mio. kr. i 2025 og 50 mio. kr. i hvert af årene 2026-2028. Pengene kommer udover det varige løft og afsættes som en særlig ramme, der tildeles de 45 folkeskoler.

Investeringen skal sikre, at skoledagen foregår sådan, at flere børn kan lære, trives og udvikle sig i de almene klasser. Investeringen skal også forebygge mistrivsel og fravær og sikre en bedre opsporing og forpligtende samarbejde omkring begyndende skolefravær, så børnene kommer i skole. Derudover kan investeringen bl.a. anvendes til indsatser til børn med matematikvanskeligheder, flere undervisningsmaterialer på skolerne samt kompetenceløft af skolernes medarbejdere.

Forligsparterne anmoder Børn og Unge om at udarbejde en omstillingsplan. Planen skal tilføre 50 mio. kr. i alt i budgetperioden til investeringer i skoleområdet fra andre dele af Børn og Unge fordelt med 10 mio. kr. i 2025, 10 mio. kr. i 2026 og 15 mio. kr. i 2027 og 2028. Omstillingsplanen forelægges forligskredsen primo 2025 og skal koordineres med tiltag i Sociale Forhold og Beskæftigelse.

I alt afsættes således 560 mio. kr. til at sikre en fortsat god kvalitet på skoleområdet både for almenelever og specialelever.

Forligsparterne er enige om, at det ud over det varige løft og investeringen i folkeskolerne med dette års budget også i de kommende år er nødvendigt at se på behovet for yderligere investeringer i folkeskolen med henblik på fortsat at styrke folkeskolen.

PPR ud på skoler og i dagtilbud

PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) har været inde i en positiv udvikling og spiller en helt central rolle i forhold til, at flere børn og unge kan lære, trives og udvikle sig i de almene dagtilbud og skoler. Det er derfor afgørende, at PPR's medarbejdere er en integreret del af hverdagen i dagtilbud og skoler. Forligsparterne er enige om at Børn og Unge skal igangsætte yderligere tiltag i forhold til en omlægning af PPR's arbejde, som sikrer, at den største del af arbejdstiden for PPR's medarbejdere foregår i dagtilbud og skoler og i et tæt samarbejde med de lokalt forankrede relationelle velfærdsteams i Sociale Forhold og Beskæftigelse. PPR-medarbejderne skal bidrage lokalt til en tidligere og forebyggende indsats, som skal være med til at nedbringe ventetiden på PPR-udredninger. Dette skal ske gennem understøttelse og supervision af lærere og pædagoger i klasser og dagtilbudsgrupper samt i det direkte praksisnære samarbejde blandt børnene.

Ekstra kapacitet til specialskoler

I de seneste år har der været et stort pres på kapaciteten på specialområdet. Derfor blev der med budget 2024 igangsat en analyse af behovet for mere kapacitet til specialskolerne til budget 2025. Aarhus Kommune har to specialskoler. Langagerskolen og Stensagerskolen, som er skoletilbud til børn og unge med store specialpædagogiske behov, som har behov for særlige rammer til at støtte deres læring, udvikling og trivsel. En specialskole er et mere indgribende og omkostningsfuldt specialundervisningstilbud sammenlignet med en plads i en specialklasse.

Langagerskolen

Analysen af kapacitetsbehovet til specialskolerne peger på, at der er behov for 145 ekstra pladser på Langagerskolen, hvilket svarer til det forventede behov for pladser frem til 2029. Den ekstra kapacitet til Langagerskolen findes ved en om- og udbygning af den tidligere Kolt Skole som permanent specialskoleafdeling for Langagerskolen.

Forligsparterne er enige om, at den tidligere beslutning om at sælge Kolt Skole annulleres. Forligsparterne er desuden enige om, at der afsættes 141,1 mio. kr. til om- og udbygningen af Kolt Skole samt 37,3 mio. kr. til at indfri indtægtskravet på Kolt Skole.

Skoleprognoseerne viser aftagende elevtal i midtbyen, og der forventes overskudskapacitet på midtbyens skoler på ti års sigte. På den baggrund er det besluttet i budget 2023, at der ikke skal afsættes midler til at bygge en ny skole på Aarhus Ø inden for de nuværende rammer. De resterende afsatte anlægsmidler kan disponeres til mere specialskolekapacitet.

Finansieringen til om- og udbygningen findes fra midler, som var afsat til skole og grundkøb på Aarhus Ø, ved salg af Elev Skole og omprioritering af anlægsmidler fra investeringsplanen samt midler, som udmøntes fra anlægbufferen og evt. ansøgning til klimapuljen. Forligsparterne er derudover enige om, at der afsættes 7,5 mio. kr. til Teknik og Miljø for perioden 2025-2029 og 2,5 mio. kr. årligt efter 2029 til bygningsdrift af den nye afdeling af Langagerskolen.

Stensagerskolen

Der er behov for en udbygning af Stensagerskolen. Prognosen for 2024 viser, at der er behov for kapacitet til 90 elever mere, hvilket svarer til det forventede behov i 2029.

Forligsparterne anmoder Børn og Unge, Borgmesterens Afdeling samt Teknik og Miljø – og under inddragelse af Sociale Forhold og Beskæftigelse og Kultur og Borgerservice - om at afsøge forskellige mulige placeringer af kapacitetsudvidelsen for Stensagerskolen inden udgangen af 2024, hvor mulighederne forelægges budgetforligskredsen. Herunder en mulig placering på Jernaldervej, når Ellehøjskolen lukker og flytter til nye rammer i byparken i Gellerup til august 2025. Af hensyn til det fortsatte arbejde med omdannelsen af Gellerup, Bispehaven og Toveshøj bør hele afsøgningen af mulige placeringer gennemføres inden udgangen af 2024. Den samlede økonomi i forhold til kapacitetsudvidelsen for Stensagerskolen fremlægges til forhandlingerne om budget 2026.

Indtil den nye specialskoleafdeling står klar, er der behov for midlertidig kapacitet til Stensagerskolen. Forligsparterne er enige om, at der afsættes 5 mio. kr. fra anlægsbufferen og 1 mio. kr. fra midler afsat til skolebyggeri i Sydbyen til midlertidig kapacitet. Der er desuden enighed om, at der afsættes 4,8 mio. kr. i perioden 2025-2029 til bygningsdrift i Teknik og Miljø af den midlertidige kapacitet.

Budgetmodel til specialundervisning

Langt de fleste børn i skolerne i Aarhus Kommune trives og klarer sig godt fagligt. Samtidig er der en stigende andel af børn med behov for specialundervisning, hvilket medfører strukturelle økonomiske udfordringer på skoleområdet. Det er ikke kun i Aarhus, at antallet af elever med behov for specialundervisning stiger. Det gælder bredt på tværs af landets kommuner, at segregeringsgraden stiger. Det er muligt at følge udviklingen i segregeret specialundervisning på tværs af landet.

Forligsparterne noterer sig, at skolernes økonomi udfordres af det stigende antal børn med behov for specialundervisning, og anmoder Børn og Unge om i samarbejde med Borgmesterens Afdeling at analysere forskellige budgetmodeller, der i et vist omfang tager højde for den samfundsmæssige tendens, som landsplansudviklingen i segregeringsgraden udtrykker, herunder de økonomiske konsekvenser samt mulige finansieringskilder hertil. Analysen afrapporteres i forbindelse med Magistratens budgetforslag 2026.

Styrket indsats for børn med dansk som andetsprog

To ud af tre børn med dansk som andetsprog har i 3-års alderen og ved skolestart behov for sprogstøtte. Forligsparterne er enige om at tilføre 5 mio. kr. (inkl. forældrebetaling) årligt til dagtilbuddene med direkte fokus på at styrke de sproglige læringsmiljøer for børn med dansk som andetsprog. Pengene fordeles efter andelen af børn med dansk som andetsprog i dagtilbuddene og understøtter ekstra, målrettet tid til det direkte arbejde med børnene med afsæt i evidensbaserede, fokuserede indsatser, som får sproget til at vokse.

International vuggestue

Den Internationale Vuggestue blev etableret i 2020 for at forbedre vilkårene for internationale familier i Aarhus. Driften er dyrere end i en almindelig vuggestue på grund af højere udgifter til bl.a. forældresamarbejde. På sigt forventes udgifterne at nærme sig niveauet for almindelige vuggestuer. Forligsparterne er på den baggrund enige om at afsætte 0,2 mio. kr. om året til en permanentgørelse af den Internationale Vuggestue.

Når internationale borgere flytter til Danmark, oplever de vanskeligheder ved bl.a. at opskrive børn til dagtilbud, da de mangler et cpr-nummer. Forligsparterne anmoder Kultur og Borgerservice om at belyse problemets omfang samt pege på mulige løsninger, herunder hvordan ventetiden kan nedbringes.

Faglokaler og indeklima til folkeskolen

Når eleverne i folkeskolen skal undervises i fysik, kemi, biologi m.v. er det vigtigt med de rette rammer, der giver mulighed for mere varieret og praktisk undervisning. Indeklimaet i lokalerne i folkeskolen har betydning for elevernes læring og trivsel. Forligsparterne er enige om at tildele 7 mio. kr., med 3,5 mio. kr. i henholdsvis 2027 og 2028 til faglokaler og indeklima i folkeskolen, som finansieres af anlægsbufferen.

ÆLDRE OG SUNDHED

Øget kvalitet på ældreområdet - flere penge til kerneopgaven

Der er behov for et større fokus på kerneopgaven i vores ældrepleje, så alle ældre, pårørende og omsorgsmedarbejdere i Aarhus, kan mærke det. Det er også intentionen i aftalen om en ny ældrereform, der blev indgået mellem regeringen og en række af Folketingets partier i foråret 2024. Vejen til styrkelse af kernevelfærden og det gode ældreliv skal ske gennem mere personale tæt på borgeren, bl.a. i ydertimerne og ved at styrke de faglige kompetencer på plejehjemmene ved bl.a. at ansætte flere sygeplejersker, så kvaliteten i omsorgsarbejdet øges gennem faglighed og tillid. Dette vil styrke borgernes selvbestemmelse og muligheden for at få flere aktiviteter og mere kvalitetstid med beboerne - også i aftentimerne.

Forligsparterne er enige om at løfte plejehjem og hjemmepleje, så kvaliteten øges, og der sikres mere omsorgstid samt tryghed ved den aarhusianske hjemmepleje. Derfor afsætter forligsparterne i alt mere end 200 mio. kr. til ældreområdet i perioden med 41,2 mio. kr. i 2025, 44,4 mio. kr. i 2026 stigende til 63,4 mio. kr. i 2027 og frem af ældrereformens midler til kvalitetsløft.

For at sikre, at pengene bruges allernærmest på borgeren, reserveres 15 mio. kr. i årlig vækst fra 2027, dvs. 15 mio. kr. i 2027 og 30 mio. kr. i 2028 heraf til indarbejdelse i budgetmodellen for plejepersonale. Herved sikres, at enhver ekstra ældre borger vil opleve kvalitetsløftet. Løftet i budgetmodellen vil mindske korrektionen for sund aldring og derved hæve den samlede dæknings- og kompensationsgrad i budgetmodellen væsentligt. Desuden opdateres modellen for at imødekomme nyere opgaver på sundhedsområdet, der er er tilgået området siden modellen oprindeligt blev oprettet.

Siden sidste års budget er ældreområdet desuden blevet løftet med i alt 16,8 mio. kr. i 2024-2026 til implementering af faste teams i hjemmeplejen, hvilket kan bidrage til at øge arbejdsglæde og faglighed til gavn for såvel medarbejdere som borgere. Erfaringerne fra tidligere viser, at når borgerne i højere grad kender de medarbejdere, der kommer i deres hjem, skaber det tryghed, glæde og et mere sammenhængende forløb.

Forligsparterne er derudover enige om at prioritere 7,3 mio. kr. med 3,65 mio. kr. i henholdsvis 2027 og 2028 til at håndtere lokaleudfordringerne i hjemmeplejen. Udgiften finansieres af anlægsbufferen.

Hjernerystelseskoordinator

Borgere, som bliver ramt af hjernerystelse, oplever ofte senfølger. Det kan være en stor hæmsko i både arbejds- og familielivet. Mange har svært ved at finde den rette hjælp i tide, og på den baggrund bruges der mange offentlige midler på sygemeldte borgere med hjernerystelse. Derfor er forligsparterne enige om at udvide det nuværende tilbud i Aarhus Kommune ved at ansætte yderligere én hjernerystelseskoordinator. Derudover skal medarbejdere, som er i kontakt med borgere med hjernerystelsessensfølger, kompetenceudvikles, med fokus på den nyeste viden og forskning inden for feltet. Det styrkede fokus på hjernerystelse forudsættes at kunne prioriteres indenfor rammerne af Sundhed og Omsorgs nuværende indsats. Der skal desuden sikres en ambitiøs tværfaglig indsats med godt samarbejde til Region Midtjylland og andre kommuner. Derfor anmoder forligsparterne Sundhed og Omsorg frem mod budget 2026 om at undersøge mulighederne for at oprette et hjernerystelsescenter i samarbejde med Region Midtjylland.

Demenspakke

Det er vigtigt for borgere med demens og deres pårørende, at der sættes ind så tidligt i demensforløbet som muligt, for at undgå forværring af borgerens tilstand. Forligsparterne ønsker at give de bedste forudsætninger for et trygt og godt seniorliv. Derfor udbygges tilbudet til borgere med demens. Det sker gennem øget fokus på tidlig opsporing og forebyggelse samt bedre sammenhæng og overgange i de kommunale tilbud. Der etableres et samarbejde med bl.a. Alzheimerforeningen, hvor der oprettes et tilbud til de borgere med demens, der efter endt forløb i DemensHjørnet fortsat har brug for faciliterede fællesskaber, fysisk og kognitiv træning.

Forligsparterne afsætter 5,2 mio. kr. i 2025-2027 til forbedring af den tidlige opsporing og koordinering af demensindsatsen med Alzheimerforeningen. Midlerne finansieres via 7,6 mio. kr. afsat i ældrereformens midler til kvalitetsudvikling i 2024 samt 8 mio. kr. fra overskydende opsparing fra Sundhed og Omsorg i 2023. Herefter anmodes Sundhed og Omsorg om at fremlægge forslag til, hvordan indsatsen kan forlænges og finansieres.

Forligsparterne er derudover enige om at prioritere 7,5 mio. kr. med 3,75 mio. kr. i henholdsvis 2027 og 2028 til demenssikring af plejehjem, som finansieres af anlægbufferen.

Området for brugerstyret assistance

Forligsparterne oplever, at der er en bekymring og uro hos modtagere af brugerstyret assistance om Aarhus Kommunes administration af ordningerne. Forligsparterne har derfor drøftet ordningens rammer og organisering.

Ordnningen for brugerstyret assistance er i dag forankret i Sociale Forhold og Beskæftigelse. Forligsparterne ønsker fortsat, at BPA-området hører hjemme der, men anerkender samtidig at det kan være vanskeligt at navigere i det kommunale system, når de har brug for hjælp. Derfor ønsker forligsparterne, at Sundhed og Omsorg samt Sociale Forhold og Beskæftigelse arbejder for at reducere antallet af indgange i kommunen samt sikre en mere helhedsorienteret indsats, hvor Sundhed og Omsorg skal bidrage med nyeste udvikling om sundhed, træning, velfærdsteknologi og hjælpemidler for borgere med brugerstyret personlig assistance og selvudpeget hjælp.

Forligsparterne anerkender også, at BPA-ordningen er underlagt en række tidligere forligsbelagte beslutninger, som parterne fortsat bakker op om. Derudover bakker forligsparterne op om, at man fortsat arbejder med styrke tilliden og trygheden mellem borgere og forvaltning.

Ældrerådvalg

Ældrerådet er et folkevalgt organ, der rådgiver byrådet i ældrepolitiske spørgsmål. Forligsparterne bakker op om at give kommunes ældre borgere en stærkere stemme og støtte til demokratiet ved at give mulighed for at afholde et fremmødevalg i 2025 på samme dag som kommunal- og regionsrådsvalget. Forventningen er, at valgdeltagelsen og opmærksomheden omkring valget herved øges. Der afsættes 1,6 mio. kr. i 2025 finansieret af overskydende opsparing fra Sundhed og Omsorg i 2023. Afholdelse af ældrerådvalget skal koordineres med Kultur og Borgerservice, således der sikres de fornødne rammer, herunder frivillige, tilfornordnede osv. i tæt samarbejde med bl.a. Ældrerådet, Ældresagen og flere civilsamfundsorganisationer.

Opgradering og tilbygning til Fristedet Skæring

Fristedet Skæring tilbyder i dag et frirum til fællesskaber af ældre og sårbare borgere i Aarhus Kommune. Fristedet har en fantastisk beliggenhed i naturskønne rammer, men

bygningerne trænger kraftigt til renovering og tilbygning, så de nuværende faciliteter kan leve op til den standard, der er brug for.

I forbindelse med flytningen af ophold fra Saxild Strand er der allerede igangsat en række opgraderinger og fysiske forbedringer med bl.a. etableringen af fem handicapvenlige toiletter samt øget tilgængelighed i og omkring Fristedet Skæring. Der er dog også brug for at øge kapaciteten, særligt med fokus på overnatningsmuligheder. Derfor afsættes 11 mio. kr. i 2026 til etablering af en tilbygning med tilhørende egne handicapvenlige bad og toiletfaciliteter. Forligsparterne er enige om, at finansiering sker via provenuet fra salget af Saxild Strand, der er betinget af en ændring af lokalplanen i Odder Kommune. Med investeringen skabes samtidigt mulighed for, at stedet kan rumme nye, styrkede sundhedsfremmende og rehabiliterende ophold.

Lighed i sundhed på plejehjemmet Carl Blochs Gade

Ulighed i sundhed er en stor udfordring, og forligsparterne ønsker via forebyggelse, behandling og rehabilitering at understøtte et særligt fokus på udsatte gruppers sundhed. Plejehjemmet på Carl Blochs Gade specialiseres til socialt udsatte borgere gennem flere initiativer, herunder integrering af den socialpædagogiske bistand, kompetenceudvikling og plejehjemmets fysiske rammer. Specialiseringen kan ses i sammenhæng med frisættelsesdagsordenen, der blev igangsat med sidste års budgetforlig, hvor plejehjemmet på Carl Blochs Gade i foråret 2024 blev udvalgt som et af 10 frisatte plejehjem. Forligsparterne er enige om at afsætte 4,6 mio. kr. årligt fra 2025 og frem, der finansieres inden for kvalitetsløftet på ældreområdet.

Pårørende i hjemmeplejen

Det kan være meget svært at være pårørende til én, som har behov for pleje og omsorg. Mange oplever bekymring over deres kæres situation og flere pårørende løfter betydelige opgaver i pasning og pleje af deres nærmeste.

For forligsparterne er det vigtigt at passe på de pårørende, og derfor prioriteres en yderligere støtte og vejledning til de pårørende. Det fortsætter og intensiverer, det arbejde, der er igangsat ved oprettelsen af Center for Pårørendesamarbejdet. Forligsparterne afsætter 1,5 mio. kr. årligt i 2025-2028 til tidlig opsporing af pårørende med behov for støtte samt til kompetenceløft af medarbejdernes relationelle kompetencer. Indsatsen finansieres af midler fra ældreformen.

Aktiviteter til liv og glade dage på plejehjemmene

Selvom indflytning på plejehjem for de fleste ældre også betyder, at det er sidste bopæl, kan det fortsat være forbundet med meningsfulde relationer og oplevelser. Forligsparterne ønsker at prioritere flere aktiviteter på plejehjemmene, der kan skabe livsglæde og godt humør. Det styrker desuden sammenholdet blandt beboere, pårørende og medarbejdere, giver

livskvalitet og bekæmper ensomhed. Forligsparterne afsætter derfor 0,5 mio. kr. årligt finansieret af midler fra ældrereformen. Det giver i gennemsnit hvert plejehjem 10.000 kr. om året, som plejehjemmenes beboere – i samarbejde med pårørende og frivillige – selv vælger at anvende til de aktiviteter, der giver mest glæde for dem.

Medborgerskab og civilsamfundsindsats

Forligsparterne anerkender civilsamfundet som en stærk medafspiller i at skabe 'en god by for alle'. Civilsamfundet er en kæmpe ressource, og forskning viser, at fællesskaber, relationer og støtte fra civilsamfundet mindsker ensomhed og skaber mere trivsel blandt både voksne og unge, som står i en sårbar og udsat livssituation. Derfor ønsker forligsparterne, at der fortsat er fokus på at styrke rammerne i samarbejdet med civilsamfundet - både i forhold til frivillighed og medborgerskab. Medborgerskab kommer alle til gode - uanset sociale, geografiske, aldersmæssige, fysiske eller psykiske vilkår, og forskellighed er en styrke i udvikling af bæredygtige fællesskaber. Det er derfor vigtigt for forligsparterne, at der skabes et endnu tættere samarbejde med civilsamfundet. Forligsparterne er enige om at afsætte 1,7 mio. kr. årligt i 2025 og 2026 til at styrke samarbejdet med civilsamfundet inden for ældre-midlerne.

Cykler til plejehjem

På plejehjemmene har størstedelen af borgerne nedsat funktion og mobilitet, og kan derfor ikke bevæge sig på egen hånd på samme måde som tidligere. Forligsparterne ønsker at give borgerne på plejehjem mulighed for ture i lokalområdet, naturen eller byen, og er derfor enige om at afsætte midler til indkøb og vedligehold af fx elladcykler, som kan anvendes af pårørende, frivillige, medarbejdere m.v. til udflugter med beboerne. Cykelturene skal bidrage til mental velvære, mindske isolation og øge livskvalitet. Alle interesserede aktører skal have mulighed for at benytte cyklerne, og derfor beder forligsparterne Sundhed og Omsorg om at indgå aftale med fx Røde Kors og/eller andre relevante aktører/frivillige, som kan være med til at sikre, at så mange beboere som muligt får mulighed for at komme på cykelture. Finansieringen tilvejebringes inden for Sundhed og Omsorgs nuværende rammer.

Velfærdsteknologiens Hus

Velfærdsteknologi kan hjælpe mange borgere til øget selvstændighed og give øget livskvalitet og kan samtidig bidrage til bedre arbejdsmiljø og imødegå rekrutteringsudfordringer i fremtiden. Behovet for velfærdsteknologi og hjælpemidler er stigende – og den teknologiske udvikling øger mulighederne. Samtidig er pladsen i det nuværende hjælpemiddelcenter trang og utidssvarende – både for medarbejdere og borgere.

Forligsparterne ønsker derfor at etablere et Velfærdsteknologiens Hus, der på den ene side kan styrke samarbejdet om innovative, velfærdsteknologiske løsninger med andre aktører på sundhedsområdet – sygehuset, sundhedsfaglige uddannelser og forskere samt

velfærdsteknologiske virksomheder – og herved bidrage til at øge sammenhængskraften i feltet mellem drift og udvikling af velfærdsteknologi. På den anden side skal huset give mulighed for at afprøve teknologier og hjælpemidler, have demonstrations- og træningsfaciliteter til borgere og medarbejdere og rumme tidssvarende lager- og værkstedsfaciliteter og give borgere med handicap mulighed for at indgå i arbejdsfællesskaber i form af øvebaner og småjobs i huset.

Med udgangspunkt i det seneste års arbejde med at undersøge mulighederne for at etablere et Velfærdsteknologiens Hus er forligsparterne enige om en løsning, som indbefatter køb af en eksisterende bygning i det nordlige Aarhus. Købet vil give mulighed for samlokalisering med et lærings- og beskæftigelsestilbud til voksne borgere med handicap under Sociale Forhold og Beskæftigelse, og der skal arbejdes for i videst muligt omfang at skabe synergi og fællesfunktioner mellem de to enheder. Desuden har Aarhus Kommune foreslået regeringen, at der oprettes og etableres et nationalt center for implementering af velfærdsteknologi i Aarhus. Med udgangspunkt heri anmoder forligsparterne derfor Teknik og Miljø, Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse om at sikre en hurtig afklaring og udarbejdelse af beslutningsgrundlag til byrådet, som kan sikre køb af bygningen inden udgangen af 2024.

Til realisering af projektet er forligsparterne enige om at prioritere 24 mio. kr. fra overskuddet på refusionen af AUB-midler (Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag) i 2023. Herved er der sammen med tidligere prioriteret finansiering på 32 mio. kr. og kapitalisering af huslejeindtægter fra det nuværende hjælpemiddelcenter tilvejebragt finansiering på i alt 100 mio. kr. Hertil kommer finansiering fra husleje til lærings- og beskæftigelsestilbuddet, som endnu ikke er endeligt afdækket. Forligsparterne er enige om, at der nu er tilvejebragt den fornødne finansiering for at kunne igangsætte Velfærdsteknologiens Hus, og projektet således kan blive til virkelighed. Det forudsættes, at hvis der måtte være yderligere finansieringsbehov, så tilvejebringes den af Sundhed og Omsorg.

Folkehuse

Folkehusene kan bidrage til at skabe værdi og velfærd for endnu flere borgere i Aarhus Kommune ved at understøtte fællesskaber og aktiviteter. Folkehusene skal imødekomme pejlemærkerne for fremtidens folkehuse, og være med til at skabe gode oplevelser lokalt. For at sikre dette, er forligsparterne enige om at afsætte 10 mio. kr. til finansiering af fremtidens folkehuse fra de overskydende 5 mio. kr. fra salget af Saxild Strand, 4 mio. kr. fra nulstilling af KB-bevillinger i 2029 og 1 mio. kr. fra råderummet.

Sundhedsstruktur

Onsdag den 18. september har regeringen fremlagt sit bud på en sundhedsstrukturereform. Formålet er at sundhedsvæsenet skal tættere på borgerne og skabe mere sammenhængende forløb, og samtidig skal der gøres op med uligheden i sundhed. Ændringerne i sundhedsstrukturen vil medføre opgaveflytninger mellem kommuner og regioner, men de

præcise snitflader er endnu uafklaret. Regeringen lægger derudover op til at afskaffe den kommunale medfinansiering af det regionale sundhedsvæsen - i alt ca. 26 mia. kr.

Forligsparterne ønsker, at Sundhed og Omsorg og Borgmesterens Afdeling følger udspillet fra regeringen og i den efterfølgende lovgivnings- og implementeringsproces løbende orienterer og involverer Magistraten om status og udfordringer af både faglig og økonomisk karakter. Magistraten er styregruppe for interessevaretagelsen i forhold til regeringen og for håndtering af de interne, organisatoriske snitflader, som en ny struktur vil give.

SOCIAL OG BESKÆFTIGELSE

Aftale om udsatte boligområder

De udsatte boligområder udvikler sig på flere parametre i en positiv retning, men der er fortsat også store udfordringer. I nogle udsatte boligområder opleves kriminalitet, adfærd og negativ social kontrol, der strider imod de grundlæggende demokratiske værdier og normer i vores samfund. Demokratiske værdier og dialog er afgørende for et samfunds sammenhængskraft. Den 23. januar 2024 indgik et bredt flertal i byrådet derfor en aftale om udsatte boligområder.

Aftalen indeholder en lang række initiativer til fremme af en udvikling hen imod en balanceret beboersammensætning i de udsatte bydele. Forliget indeholder såvel indsatser der finansieres indenfor eksisterende rammer samt indsatser der kræver ny finansiering. Forligsparterne er enige om at afsætte i alt 30 mio. kr. til driften af indsatserne i 2025-2028. Med afsæt i de nuværende udfordringer i området, afsættes heraf 2,75 mio. kr. årligt i 2025-2028 til en ekstra indsats omkring skoler i vestbyen herunder bl.a. Sødalskolen, den nye skole i Gellerup samt indsats for børn med dansk som andetsprog i Børn og Unge.

Forligsparterne er enige om, at Børn og Unge, Sociale Forhold og Beskæftigelse og Kultur og Borgerservice samt den nye skole og fritidscenter for Gellerup, Toveshøj og Bispehaven skal samarbejde om initiativer til at styrke elevgrundlaget for den nye skole med afsæt i skolens profil med projektbaseret læring og inddragelse af det frivillige idræts- og foreningsliv.

Forligsparterne vil i efteråret 2024 drøfte, hvilke øvrige indsatser, der prioriteres i første omgang. De øvrige indsatser vil kunne igangsættes med kommende budgetforlig.

Herudover afsættes 34 mio. kr. fra anlægsbufferen til udviklingen af Herredsvang, Ellekær og Vestbyen i overensstemmelse med aftalen. Endelig er forligsparterne enige om at afsætte en ramme til grundkøb målrettet boligudvikling i Vestbyen på 80 mio. kr. i 2026, som finansieres ved et tilsvarende grundsalg på 40 mio. kr. i henholdsvis 2027 og 2028.

På vej mod et bæredygtigt socialområde

Det specialiserede socialområde er en af grundpillerne i vores danske velfærdssamfund. Det er her fællesskabet støtter familier, børn og borgere, der har brug for en hjælpende hånd for at trives og finde fodfæstet, når livet bliver svært. Gennem de seneste år har Aarhus hjulpet flere og flere borgere med handicap, psykiatriske diagnoser og mistrivsel med at komme i uddannelse eller job, med at indgå i meningsfulde fællesskaber og med at få en hverdag som alle andre. På linje med resten af landet har der i Aarhus været en markant stigning i udgifterne til indsatser på disse områder.

Derfor er der iværksat en gennemgribende udviklings- og omstillingsplan på social- og beskæftigelsesområdet med omprioriteringer og investeringer i tidlige forebyggende indsatser. Udgangspunktet er bedre end for blot få år siden, men den grundlæggende samfundsudvikling er uforandret, og særligt på ungeområdet er der flere borgere med komplekse behov, som har brug for dyrere indsatser. Dette medfører et økonomisk pres på socialområdet. Forligsparterne ønsker derfor, at det igangværende udviklings- og omstillingsarbejde fortsættes og udvides med henblik på at sikre faglig og økonomisk balance. Sociale Forhold og Beskæftigelse anmodes derfor om at fremlægge et katalog for forligskredsen, der fuldt indfaset styrker økonomien på social- og beskæftigelsesområdet med 45 mio. kr. via omprioriteringer. Kataloget skal bidrage til at reducere den strukturelle ubalance på socialområdet gennem intern omprioritering og udvikling. Der er dog fortsat behov for yderligere tiltag for at sikre økonomisk balance, hvorfor der igangsættes analyse, der kan anvise øvrige handlemuligheder.

I tilknytning til det videre arbejde med udviklings- og omstillingsarbejdet er forligsparterne enige om at tilføre 15 mio. kr. årligt i 2025-2028 til socialområdet.

Analyse af social- og beskæftigelsesområdet

Det specialiserede socialområde har gennem en årrække været økonomisk udfordret, fordi stadig flere aarhusianere efterspørger hjælp og støtte. Samme tendens ses på landsplan. På trods af løbende budgettilførsler, Sociale Forhold og Beskæftigelses Udviklings- og Omstillingsplan samt den kommende implementering af anbefalingerne fra Ekspertudvalget på socialområdet, ser ubalancerne på det specialiserede socialområde ud til at fortsætte.

Samtidig har regeringen varslet et udspil, som med udgangspunkt i anbefalingerne fra ekspertgruppen på beskæftigelsesområdet skal anvise, hvordan der kan findes besparelser på beskæftigelsesområdet på 3 mia. kr. om året, svarende til 185 mio. kr. i Aarhus.

Forligsparterne er enige om, at Sociale Forhold og Beskæftigelse, Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling udarbejder en analyse, der skal anvise, hvordan der kan skabes strukturel balance på det specialiserede socialområde samt afdække mulighederne for bortfald på beskæftigelsesområdet iht. Ekspertudvalgets anbefalinger. Analysen skal bl.a. fokusere på snitflader til skoleområdet, hvor manglen på passende skoletilbud og forebyggende indsatser giver afledte økonomiske konsekvenser og budgetpres på socialområdet, herunder tabt

arbejdsfortjeneste og den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse (STU). Der udarbejdes et kommissorium som forelægges forligskredsen i fjerde kvartal 2024.

Flere botilbud i Aarhus

Aarhus skal være en by, der rummer alle, og hvor de fysiske rammer skal medvirke til at støtte borgerne i at kunne leve det liv de ønsker og kunne deltage i samfundet og fællesskabet. Byrådet har derfor fastsat et ambitiøst mål om, at 80 % af aarhusianere med behov for døgntilbud senest i 2035 skal være i Aarhus Kommunes egne tilbud.

Aarhus Kommunes har søgt og modtaget lånetilsagn for 111 mio. kr. i 2025-2026 fra lånepuljen til opførelse af 60 tilbud. De nye pladser har til formål at imødekomme et stigende behov for midlertidige og længerevarende botilbud hos især unge borgere og borgere med autismspektrum-forstyrrelse

For at sikre finansieringen hertil prioriterer forligsparterne i alt 44 mio. kr. fra anlægsbufferen til at medfinansiere disse boliger. Den resterende del af finansieringen findes dels ved brug af restbeløb på anlægspuljer i 2024 og 2026 (3,5 mio. kr.), dels ved fremrykning af allerede afsatte anlægsmidler i Investeringsplanen til boliger til voksne med handicap (63,5 mio. kr.). Prioriteringen betyder, at der fremrykkes i alt 43,2 mio. kr. fra 2028 til 2025 samt i alt 20,3 mio. kr. fra perioden 2028 til 2030 til 2026.

I forbindelse med planlægning af tilbuddene ønsker forligsparterne, at der skal være forøget fokus på, at pladserne skal være både fagligt og økonomisk effektive. Der er derfor behov for at se på størrelserne af tilbuddene, herunder mulighederne for at samdrifte mindre tilbud for at høste mulige stordriftsfordele og derved minimere driftsomkostningerne. For at sikre fortsat fokus på fremdriften i projekterne anmodes Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Teknik og Miljø om inden udgangen af 2024 at fremlægge en implementeringsplan, der kan sikre opfyldelse af byrådets målsætning om selvforsyning.

Investering i flere aktiviteter på botilbuddene

Alle mennesker har ret til et liv med mening, aktivitet og fællesskaber – det gælder i høj grad også aarhusianere, der bor på byens botilbud. Forligsparterne er derfor enige om at afsætte 2 mio. kr. årligt til aktiviteter, herunder ledsagelse, på de aarhusianske botilbud og bofællesskaber i aftentimerne og i weekenderne.

Social investeringsfond og outcomefond

Det betaler sig at investere i mennesker. Det er grundtanken bag Rådet for Sociale Investeringer, som Aarhus Kommune oprettede i 2020. Rådet har bidraget til at igangsætte ni sociale investeringer til gavn for mindst 1.450 udsatte aarhusianere og deres familier.

Byrådet har forlænget Rådet for Sociale Investeringer frem til udgangen af 2026. Forligsparterne er enige om at afsætte 8 mio. kr. til nye sociale investeringer i 2025. Investeringerne tilbagebetales i takt med at effekterne viser sig, så pengene kan reinvesteres i nye indsatser.

Herudover afsættes 2 mio. kr. til kommunens outcomefond i 2025, der kan bringes i anvendelse til at betale for resultater i sociale investeringer, som ikke direkte kan henføres til et konkret kommunalt budget.

Hjemløseindsats

Efter en længere årrække med faldende antal hjemløse i såvel Aarhus som på landsplan, viser den seneste kortlægning af hjemløshed, at antallet af hjemløse er steget i Aarhus, en tendens der også ses for resten af landet. Forligsparterne ønsker derfor at opprioritere indsatsen for disse borgere. Tilgængelig bostøtte er en af de vigtigste parametre for, at en borger lykkes med at bo i egen bolig og gøre den til et hjem. Der afsættes derfor 3,5 mio. kr. årligt til at opprioritere bostøtteindsatsen for målgruppen. Midlerne skal bl.a. målrettes borgere i overgangen fra forsorgstilbud til egen bolig.

Vejen ud af hjemløshed er forskellig for den enkelte og for forskellige målgrupper af hjemløse. Sociale Forhold og Beskæftigelse anmodes derfor om at belyse sammensætningen af aarhusianske hjemløse med særlig fokus på udenlandske hjemløse og hjemløse med ikke-etnisk dansk baggrund med henblik på at vurdere, hvorvidt der er behov for at målrette indsatsen til udvalgte målgrupper af borgere. Herunder anmodes Sociale Forhold og Beskæftigelse særligt at vurdere mulighederne for at støtte udenlandske statsborgere i at rejse tilbage til i hjemland eller understøtte repatriering.

Forebyggelse af vold i familien

Vold, både psykisk og fysisk, har store omkostninger for den, som udsættes for vold, men også for resten af familien. En tidlig indsats kan være med til at forebygge og reducere disse omkostninger og undgå en egentlig voldsspiral i familierne. Der skal øget fokus på forebyggelse og behandling af vold, herunder indsatser med fokus på såvel den voldsudsatte som voldsudøveren. Erfaringerne herom fra det sociale investeringsprojekt Dialog mod Vold kan med fordel bringes i anvendelse.

Forligsparterne ønsker derfor at styrke det forebyggende arbejde med 1,4 mio. kr. årligt til at udvide indsatsen "Indsats Mod Vold" i Sociale Forhold og Beskæftigelse, så der også kan blive mulighed for en mere ambulans behandling, hvor både kvinder og mænd skal have mulighed for at søge rådgivning – også anonymt.

Myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde

Med den politiske aftale om udsatte boligområder følger øget tryk på myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde samt planlægning for omdannelsen af de nye områder. Dette knytter sig navnlig til sagsbehandlingen af alment byggeri og renovering samt tilsyn og styringsdialoger med boligorganisationerne. Herudover kommer lokalplanlægning i forbindelse med nye omdannelsesområder. Teknik og Miljø's nuværende bevilling til området bortfalder med udgangen af 2024. Forligsparterne er enige om at afsætte 2,8 mio. kr. årligt fra

2025-2028 hertil, der finansieres via omprioritering af anlæg i Teknik og Miljø i forlængelse af anlægseftersynet, jf. bilag 3.4.

En hånd i ryggen til ledige med psykisk sårbarhed eller funktionsnedsættelse

Ifølge Danske Handicaporganisationer er 60 % af borgere med handicap på landsplan i job, mod 84 % blandt befolkningen uden handicap. I en situation, hvor beskæftigelsen er rekordhøj, og efterspørgslen efter arbejdskraft fortsat er stor, er det vigtigt at flere ledige med begrænsninger får del i opsvinget og bliver en del af arbejdsfællesskabet. I Aarhus er gruppen af ledige, som beskriver sig selv som psykisk sårbar eller med funktionsnedsættelse stigende. Derfor ønsker forligsparterne at investere 3,9 mio. kr. årligt i en styrket beskæftigelsesindsats, som skal hjælpe flere ledige med psykisk sårbarhed eller funktionsnedsættelse i job eller uddannelse. Investeringen finansieres af besparelser på forsørgelsesydelse i budgetperioden via en investeringsmodel.

Støtte til grønlandske unge

Hvert år kommer grønlandske unge til Aarhus for at studere, men flere oplever ensomhed, som får dem til at droppe ud af uddannelser. Forligsparterne afsætter derfor 0,1 mio. kr. til at øge tilskuddet til Det Grønlandske Hus til styrkelse af grønlandske studerendes sociale liv og ønsker, at indsatsen tager udgangspunkt i Kultur og Borgerservices erfaringer med ForeningsMentor og Kulturkammerater. Indsatsen finansieres af det afsatte beløb i Budget 2024 til "Fritidsaktiviteter til grønlandske studerende", som ikke har været muligt at anvende som tiltænkt.

Samarbejde med civilsamfundet

Civilsamsfundsorganisationer er en væsentlig aktør i de tilbud, som unge i Aarhus benytter og er et godt supplement til de offentlige tilbud, som findes. Det kan være vanskeligt for unge at finde den rette indgang, hvor de kan få den bedste støtte. Forligsparterne ønsker at afsøge mulighederne for et samarbejde med organisationer, der kan skabe fællesskaber på tværs af de mange kommunale tilbud og civilsamsfundsorganisationer, så unge kan finde flere fællesskaber og drage nytte af de rette tilbud, ved at få hjælp til at finde dem. Indsatsen skal koordineres med de eksisterende indsatser på tværs af afdelingerne.

Boligsociale indsatser

Boligsociale indsatser er afgørende for at løse udfordringerne i de udsatte boligområder. I aftalen om udsatte bydele er der forudsat en kommunal finansiering af boligsociale indsatser med 5 mio. kr. fra 2025-2028. De områdebaserede sociale indsatser, skal supplere den kommunale kernerdrift i områderne.

Forligsparterne ønsker at tilvejebringe midlerne ved en omprioritering af opsparet grundkapital til almene boliger. Forligsparterne konstaterer, at boligbyggeriet i Aarhus er reduceret de

seneste år på grund af inflation og høje renter. Dette gælder også for byggeriet af almene boliger. Forligsparterne lægger vægt på, at midlerne afsat til almene boliger bliver anvendt til indsatser i de almene boliger, herunder opgaver, der tidligere har været støttet af Landsbyggefonden. Forligsparterne noterer samtidigt, at budgettet til grundkapital skal ses i sammenhæng med de mange reservationer til almene boliger byrådet har foretaget lokalplaner, hvorfor budgettet til grundkapital skal vurderes i denne sammenhæng.

Styrket kontrol med socialt snyd

Forligsparterne ønsker at øge ambitionerne og styrke indsatsen mod socialt snyd i Aarhus Kommune med en investering på 2,2 mio. kr. Herunder afsættes 1,6 mio. til styrkelse af kontrolteamet i Kultur og Borgerservice og 0,6 mio. kr. til Sociale Forhold og Beskæftigelse for at imødekomme øgede ressourcer til sagsoplysning i sager om socialt snyd og dermed sikre indsatsernes gennemslagskraft. Indsatserne skal bl.a. have fokus på socialt snyd i sager med førtidspension og sygedagpenge.

Det forudsættes, at investeringen kan finansieres via besparelser på forsørgelsesydelse og er dermed selvfinansierende. Hvis det viser sig, at det ikke er muligt, bortfalder investeringen. Derudover forpligtes Kultur og Borgerservice og Sociale Forhold og Beskæftigelse til at vurdere, hvordan samarbejdet i øvrigt kan geares og skaleres, så vi tidligt og hurtigt stopper socialt snyd i Aarhus.

Skraldecaféen

Skraldecaféen er et projekt, der tilbyder billige måltider til socialt udsatte borgere, herunder uddeling af gratis mad. Samtidig tilbyder Skraldecaféen en anderledes arbejdsplads for en gruppe borgere, der ikke kan finde normal beskæftigelse, herunder personer i fleksjob og med socialt frikort. Derudover er det en frivillig aktivitet, der skaber livskvalitet for de frivillige såvel som for de borgere, der nyder godt af indsatsen. Forligsparterne er enige om at videreføre det hidtidige tilskud til Skraldecaféen på 150.000 kr. om året i 2025-2027, og Sociale Forhold og Beskæftigelse skal i forlængelse heraf sikre en tættere kobling mellem arbejdet i Skraldecaféen og beskæftigelsesindsatsen i Sociale Forhold og Beskæftigelse.

IDRÆT OG KULTUR

Vejlby Stadion

Opførelsen af det nye Vejlbystadion er i fuld gang. Udover at huse AGF's superliga fodboldhold fra februar 2025 samt et nyt stadion for AGF's fodboldhold i Kvindeligaen og divisionsklubber, opføres der sideløbende et nyt atletikanlæg i det sydøstlige hjørne af Vejlbystadionet.

Risskov Idrætscenter. Med henblik på at sikre den resterende finansiering til idrætsfaciliteterne afsætter forligsparterne 5,5 mio. kr. i 2027 til det nye Vejlbj Stadion.

Familiebadet i Gellerup

Familiebadet kan blive en bade- og svømmefacilitet, som på mange måder vil være et markant løft i forhold til de nuværende svømmefaciliteter i Aarhus. Fremtidens bad vil være større end det nuværende, og have langt flere aktiviteter for alle aldre. Aktiviteterne vil særligt være for dem, der kommer for ikke bare at svømme, men for at lege og opleve velvære. Målet er, at børnefamilier ikke længere skal køre ud af kommunen for at opleve en ekstraordinær bedefacilitet.

Familiebadet er samtidig et centralt element i udviklingen af Gellerup, som skal bidrage positivt til udviklingen af området og være en destination, der tiltrækker besøgende fra hele byen og oplandet, hvilket senest er bekræftet i aftalen om udsatte boligområdet men også i tidligere budgetforlig.

I forbindelse med udarbejdelsen af den håndfaste plan for Familiebadet, der blev bestilt med det seneste budgetforlig, er der indhentet et nyt anlægsestimat på i alt ca. 400 mio. kr., som er godt 100 mio. kr. mere end det hidtil forudsatte.

Forligsparterne er fortsat positive overfor en mulig etablering af Familiebadet. Inden der kan tages endeligt stilling til projektet, er der behov for at kvalificere og reducere rammen til de uforudsete udgifter, der er forbundet med projektet. Der er enighed om, at der i forbindelse med en videre kvalificering kan arbejdes med flere forskellige scenarier, der også indebærer en mulig afskrivning af projektets anlægsudgifter over en periode på 30-40 år. Forligsparterne er enige om, at det er en forudsætning for projektets realisering, at der som minimum tilvejebringes en ekstern finansiering på 50 mio. kr. Der afrapporteres senest forud for budget 2027.

Endelig forpligter Kultur og Borgerservice sig til at finde de 1,5 mio. kr., som Børn og Unge skulle have bidraget med som følge af samfinansieringsmodellen via generelle besparelser på driften.

Idræts- og Sundhedstårnet

De afsatte midler til Idræts- og Sundhedstårnet ved DGI-Huset er anvendt som finansiering i anlægseftersynet. Forligsparterne er dog enige om, at Idræts- og Sundhedstårnet vil være et aktiv for byen og sikre idrætsfaciliteter i midtbyen, hvor der er behov for at løfte det nuværende niveau.

Da der er en forventning om, at opførsel af friplejehjem vil medføre et mindre behov for, at Aarhus Kommune selv opfører plejeboliger, er forligsparterne enige om, at den samlede ramme på 198 mio. kr. i investeringsplanen til etablering af plejeboliger i Aarhus reduceres med 18 mio. kr., som i stedet reserveres til realisering af idræts- og sundhedstårnet. Forhåndsreservationen af beløbet gælder indtil ultimo 2026. I det omfang idræts- og sundhedstårnet ikke

realiseres, går de afsatte midler tilbage til kommunekassen. Forudsætningen om det mindre behov for kommunale plejeboliger revurderes i 2026.

Idrætsfaciliteter

Adgang til idrætsfaciliteter er en væsentlig del af grundlaget for borgernes fysiske og mentale sundhed. Forligsparterne er derfor enige om, at der ikke i anlægseftersynet spares på det permanente niveau på 16 mio. kr. i 2029 på KB-bevillingen "Anlægspuljen til idræts- og fritidsfaciliteter" hos Kultur og Borgerservice. Friholdelsen finansieres via en tilsvarende besparelse på de andre KB-bevillinger.

Eventpuljen

Aarhus en populær eventby og tiltrækker en række forskellige events. Det skaber opmærksomhed om Aarhus og er positivt for både turistbranchen og for byens butikker. Der er udgifter forbundet med at være vært for de forskellige events, som Aarhus har ansøgt om værtskabet for. Forligsparterne er derfor enige om at tilføre Eventpuljen 15 mio. kr. fordelt med 3 mio. kr. årligt i perioden 2025-2029.

Nyt museum om Aarhus' oprindelse

Store Torv, Skt. Clemens Torv og Bispetorvet er nogle af Aarhus' centrale og historiske torve. Det var her vikingernes Aros blev grundlagt i 900-tallet. Moesgård Museum ønsker at styrke fortællingen om byens oprindelse igennem et nyt museum i international klasse og vurderer, at et nyt museum i området omkring Bispetorv har potentiale til at kunne tiltrække 320.000-390.000 lokale og internationale gæster om året.

Et nyt museum i tæt samarbejde med Moesgaard Museum på Bispetorv vil samtidig være nøglen til en fornyelse af Bispetorv, Clemens Torv og Store Torv med fokus på at skabe attraktive byrum, som understøtter handels- og kulturlivet i Aarhus Midtby.

Forligsparterne er enige om at afsætte 1 mio.kr. i 2025 til at Teknik og Miljø i samarbejde med Kultur og Borgerservice og Moesgaard Museum kan igangsætte forundersøgelser, der involverer borgerinddragelse, arkæologiske forundersøgelser, udvikling af museets koncept og fondssøgninger.

Nyt Nature & Science Museum i Aarhus

Et nyt Nature & Science Museum vil udvide Aarhus' internationale profil på museumsområdet med et fokus på viden og videnskab. Desuden kan museet medvirke til at skabe interesse hos børn og unge for uddannelserne inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvidenskab og matematik (såkaldte STEM-uddannelser). Til at undersøge mulighederne for at tilvejebringe finansiering til etablering af et nyt Nature & Science Museum og koordinere

arbejdet, udmøntes der 1,5 mio. kr. årligt i 2025-2027 til Borgmesterens Afdeling fra anlægsreserven til et nyt Nature & Science Museum.

Kongelunden - Nyt atletikstadion og Sportens Hus

Med opførelsen af Nyt atletikstadion og Sportens Hus i Kongelunden får træningsfaciliteterne til talent og elite et markant løft i håbet om at skabe fremtidens aarhusianske sportsstjerner. Sportens Hus indeholder udover træningsfaciliteter, idrætssklinik og kontormiljøer samt 44 kollegieboliger. Som en del af finansieringen af Sportens Hus forudsættes AASKO-kollegiet solgt. Hvis salget af AASKO-kollegiet ikke indbringer det forudsatte provenu, er forligsparterne enige om at finde restfinansieringen til Sportens Hus i det efterfølgende års budgetlægning.

Forligsparterne er enige om, at der i samarbejde med Team Danmark, klubmiljøerne og uddannelsesinstitutionerne skal skabes den rette organisatoriske understøttelse af udøverne. Kultur og Borgerservice anmodes derfor om i samarbejde med Fonden Eliteidræt Aarhus at udarbejde en langsigtet strategi for talent- og eliteidrætsområdet, som kan behandles i byrådet foråret 2025.

Der afsættes årligt 1 mio. kr. som et årligt driftstilskud til Fonden Eliteidræt Aarhus som understøttelse af arbejdet med det aarhusianske talent- og eliteidrætsmiljø.

I forbindelse med opstart på idrætsanlægsprojekterne har der vist sig udfordringer med blød jord flere steder i området, hvilket finansieres af de generelle midler til Kongelunden. Det har medført, at der mangler penge til at realisere en række initiativer fra Kongelundens Udviklingsplan, bl.a. etablering af tre hovedstier, formidling af natur og historie, renovering af forpladsen ved stadion, integrering af kunst i området m.v.

Der arbejdes med fondsansøgninger til finansiering af de fleste af de ikke-finansierede initiativer, men der er i forbindelse hermed typisk brug for 50 % kommunal medfinansiering. Forligsparterne er derfor enige om at afsætte en reserve på 10 mio. kr. i 2025.

De mange nye faciliteter i Kongelunden, specielt i Idrætsbyen, betyder, at der generelt er behov for flere driftsmidler. Kultur og Borgerservice og Teknik og Miljø vil analysere driftsbudgetterne for området nærmere og fremlægger et oplæg forud for næste års budgetlægning.

Kulturhus Bunkeren

Fonden Ryesgade købte i 2019 den tidligere journalisthøjskoles hovedbygning. Dels for at bevare den ikoniske bygning, dels for at skabe et levende og mangfoldigt kulturhus – Kulturhus Bunkeren - som kan bidrage til den igangværende omdannelse af området fra erhvervsområde til by- og boligområde. Kulturhuset Bunkeren indeholder en række forskellige tilbud, herunder Museum Ovaraci, café, frivillige aktiviteter, møder og konferencer, udstillinger og andre udfoldelsesmuligheder. Kulturhus Bunkeren drives som en socialøkonomisk virksomhed, og i et samarbejde mellem Skejby Rangers og Aarhus Kommune er det målet at skabe 60 fleksjob for sårbare personer i forbindelse med bygningen, fx til rengøring, renovering,

udvikling af sundhedsprojekter, markedsføring osv. Desuden hjælper Skejby Rangers virksomhederne i området med at oprette skåne- og fleksjob.

Bygningens stand tilsiger en renovering. Der foreligger et udgiftsoverslag for renovering af bygningen samt åbning ud mod Torvet/Olof Palmes Allé, Café, ny indretning m.v. på 75-85 mio. kr. En væsentlig del af udgifterne forventes eksternt finansieret via fx fonde, men der forudsættes dog et kommunalt bidrag på 10 mio. kr., som forligsparterne er enige om at afsætte på en anlægsreserve i 2026 til senere udmøntning. Hvis projektet ikke er realiseret ved udgangen af 2027, tilbageføres midlerne til kassen.

KLIMA OG MOBILITET

Klimaaftale 2025-2030

Et bredt flertal i byrådet har sat vejen mod klimaneutralitet for Aarhus i 2030 via aftalen om klimastrategi 2025-2030. Klimaneutralitet skal ske gennem bl.a. ny skov og omdannet natur, mere vedvarende energi, en grønnere transport samt skærpede krav til byggeri, fødevarer, affald og kommunen selv skal i front med bl.a. mål for de forbrugsbaserede udledninger.

Aftalen indebærer en markant omstilling til mere natur, hvor op imod 1/3 af Aarhus Kommune fremover skal være natur. Det er en stor forandring af kommunens fysiske landskab, hvor over halvdelen i dag udgøres af landbrugsarealer. Forligsparterne er enige om, at den ambitiøse målsætning kun nås, hvis der er samarbejde mellem alle kommunens aktører, og derfor er borgerinddragelse også et nøglepunkt i aftalen.

Finansieringen af klimaindsatserne sker via allerede afsatte midler samt mindreforbrug i tidligere klimaindsatser, og forligsparterne er enige om at afsætte yderligere 50 mio. kr. i tilførsel til jordfonden gennem nulstilling af KB'ere i 2029. I klimaaftalen fra april 2024 anslås det endvidere, at der over en årrække samlet vil være behov for at tilføre jordfonden ca. 200 mio. kr. Det bemærkes, at der i budget 2024 foreløbigt blev reserveret 25 mio. kr. til jordfonden i forbindelse med valget af selvbudgettering.

Grøn trepartsaftale og lokal grøn trepart i Aarhus

Regeringen og parterne i den grønne trepart har indgået "Aftale om et grønt Danmark", som indebærer en historisk arealomlægning af landbrugsjord med henblik på at indfri klimamålet, genskabe livet i vores have og sikre bedre vilkår for natur, biodiversitet og drikkevand.

Aarhus er allerede kommet langt med flere af aftalens delelementer og målsætninger. Med Aftale om klimastrategi 2025-2030 fra april 2024 har Aarhus allerede sat ambitiøse mål for

omdannelse af landbrugsjord, skovrejsning, natur, multifunktionel arealanvendelse i vand- og naturparker, udtagning af lavbundslande og strategiske jordopkøb.

Aftale om et grønt Danmark har potentiale til at skabe store forandringer, og forligsparterne er enige om, at Aarhus Kommune i forlængelse af klimaaftalen fortsat skal bidrage væsentligt, hvorfor der tilføres 50 mio. kr. til jordfonden, jf. forrige afsnit.

Kriterierne for tildeling af midler fra Danmarks Grønne Arealfond vurderes pt. ikke at give muligheder for at supplere kommunens egne indsatser. Derfor er forligsparterne enige om at styrke interessevaretagelsen med henblik på at afsøge mulige synergier mellem statslige og kommunale initiativer og realisere tildeling af midler fra Danmarks Grønne Arealfond.

Landets kommuner er tildelt et stort ansvar for, at målsætningerne i aftalen bliver realiseret. Dette kan kun ske igennem samarbejde med lokale organisationer og landbruget. Derfor vil Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Teknik og Miljø tage initiativ til en lokal grøn trepart, som sikrer en omstilling til mere natur og liv i havene med adgang for borgerne til at opleve og være i naturen i Aarhus.

Forligsparterne er enige om at fastholde ambitionen fra sidste års budget om, at vand- og naturparker skal sikre den fremtidige grundvandsforsyning ved at beskytte sårbare områder og sikre den fortsatte grundvandsdannelse med vedtagelsen af Kommuneplan 2025.

Aftale om grøn mobilitet

Et bredt flertal i byrådet indgik i starten af august en ambitiøs grøn mobilitetsaftale for Aarhus. Aftalen udmønter målsætningen i Klimastrategi 2025-2030, hvor målet er, at transportområdets CO₂-udledning reduceres med 270.000 tons i 2030. En vigtig forudsætning for, at dette lader sig gøre er, at aarhusianerne får adgang til attraktive grønne transportvalg. Fremtidens mobilitetssystem skal være klima-, miljø- og socialt bæredygtigt, binde land og by sammen og tage højde for, at aarhusianernes transportbehov er forskellige.

Den grønne mobilitetsaftale indeholder en lang række initiativer og investeringer i kollektiv trafik, aktive transportformer, byudviklingsprojekter, mobilitetsknudepunkter og udbygning af ladeinfrastruktur. En ny vejstruktur med trafik-øer og en nul-emissionszone i Midtbyen skal sikre roligere bymiljøer.

Anlægseftersynet har vist udfordringer med finansieringen af den grønne mobilitetsplan, og den fornødne finansiering for planen udestod. Forligsparterne er enige om at finansiere den grønne mobilitetsplan og sikre den bliver til virkelighed. Dette gøres via omprioriteringer inden for anlægseftersynet, jf. bilag 3.

Den grønne mobilitetsplan omfatter desuden en række drifts initiativer for i alt 14,9 mio. kr. i 2025, 10,3 mio. kr. i 2026 og 7,2 mio. kr. i hvert af årene 2027 og 2028. Det drejer sig om bl.a. bedre vejvisning til parkeringsanlæg, forsøg med udlån af cykler og billigere busbilletter til kulturelle arrangementer fx i Kongelunden samt gratis kollektiv trafik for rejsende, der benytter parkér-og-rejs anlæg. Finansieringen til disse servicetiltag tages fra den afsatte reserve til grøn mobilitetsplan i budget 2024.

Letbanens etape 1

Passagertallet i letbanen har løbende været i vækst, og i 2024 er målsætningen at komme op på 6 mio. passagerer. Midttrafik vurderer, at der også i de kommende år er et betydeligt vækstpotentiale, så passagertallet kan nå op på 8-10 mio. passagerer i 2030. For at opnå denne vækst vil der være brug for flere nye togsæt og udvidelser af depotfaciliteterne. Desuden er der brug for et krydsningsspor ved Rude Havvej i Odder, så der bliver mulighed for kvartersdrift til Odder samt at gennemføre Letbanens fornyelsesplan.

Herefter kan der indføres 5-minutters drift på den indre strækning i myldretiden samt udvides med kvartersdrift til Odder i dagtimerne og til Nye/Lystrup/Lisbjergskolen på hverdage og lørdage. Kvartersdrift til Odder forudsætter, at der etableres en krydsningsstation ved Rude Havvej i Odder.

Disse investeringer i letbanens etape 1 er aftalt i den grønne mobilitetsplan, og forligsparterne er derfor enige om, at der afsættes 5,2 mio. kr. i 2025, 10,3 mio. kr. i 2026 og herefter 36,4 mio. kr. årligt fra 2027. Samtidigt godkendes det, at Aarhus Kommune stiller en lånegaranti på op til 500 mio. kr., idet det forudsættes, at Region Midtjylland stiller garanti for et tilsvarende beløb.

Styrket kollektiv trafik og bedre busbetjening

Forligsparterne er enige om at fastholde og yderligere udbygge serviceniveauet i den kollektive trafik i de kommende år. For at få mest mulig gavn af et serviceløft og dermed tiltrække så mange nye passagerer som muligt anmodes Teknik og Miljø om at belyse forskellige scenarier for omprioritering inden for rammen til kollektiv trafik. Scenarierne skal indgå i grundlaget for drøftelse af rammen til kollektiv trafik ved næste års budgetforhandlinger forud for, at Teknik og Miljø skal udarbejde en ny køreplan for den kollektive trafik. På det tidspunkt kendes også konklusionerne fra det ekspertudvalg om kollektiv mobilitet, regeringen har nedsat med det formål at belyse organisering og nye mobilitets- og billetformer i den kollektive trafik, som ligeledes skal indgå i grundlaget for den nye køreplan. Allerede fra 2025 ønsker forligsparterne at styrke ruterne 3A, 4A og 6A, hvorfor der afsættes 8 mio. kr. årligt i 2025-2028 hertil, finansieret via omprioriteringer af anlægsbevillinger i Teknik og Miljø i forlængelse af anlægseftersynet, jf. bilag 3.4, samt nulstilling af KB-bevillinger i 2029. Forligsparterne er enige om at drøfte en udbygning af den kollektive trafik med afsæt i Teknik og Miljø's oplæg som en del af budget 2026.

Tilgængelighed ved letbanestationer

Forligsparterne er enige om at sikre høj tilgængelighed ved letbanestationerne, så alle borgere har nem adgang til den højklassede kollektive trafik. I regi af den grønne mobilitetsplan er det foreslået, at der etableres elevatortårne ved Torsøvej station, så det bliver muligt at krydse banen for gangbesværede såvel som for småbørnsforældre med barnevogne. Forligsparterne ønsker, at det drøftes med Tilgængelighedsrådet, om der kan anvendes 9,5 mio. kr. fra tilgængelighedspuljen til finansiering af projektet.

Bevarende lokalplaner

Aarhus har en stærk kulturarv, som vi skal værne om gennem bevarende lokalplaner for områder af særlig karakter og kulturmæssig værdi. I forlængelse af det igangværende projekt med SAVE-registrering af bevaringsværdige bygninger afsætter forligsparterne 1 mio. kr. årligt i 2025-2028 til udarbejdelse af 2-4 bevarende lokalplaner årligt.

Fællesrådene

Fællesrådene løfter en væsentlig opgave i lokalsamfundene som talerør for områdets beboere over for kommunen. Forligsparterne er enige om at styrke arbejdet i fællesrådene, som har en vigtig rolle i borgerinddragelse og nærdemokrati i Aarhus Kommune. Derfor afsættes 1,5 mio. kr. årligt til fællesrådssekretariat i Teknik og Miljø, som understøtter arbejdet i fællesrådene og deres kommunikation, og herunder hjælp til udvikling og drift af en digital platform.

Beskyttelse af sårbart grundvand

Renheden af det aarhusianske grundvand – og dermed vores muligheder for at indvinde rent drikkevand – er under pres fra forskellige forureningskilder. Vi skal passe på vores vand og grundvand, så der også i fremtiden er rent drikkevand, som kan komme de kommende generationer af aarhusianere til gode. Kun med rettidig omhu og et vedholdende arbejde for at beskytte grundvandet kan vi sikre grundvandskvaliteten på langt sigt.

Forligsparterne er enige om, at grundvandsbeskyttelsen skal opretholdes og også i de kommende år være et vigtigt hensyn i kommunens planlægning. Implementeringen af de besluttede indsatsplaner for Aarhus i Teknik og Miljø skal fortsætte, og derfor forlænges finansieringen hertil frem til 2028 med årligt 2,7 mio. kr. Det indebærer bl.a., at der kan indgås frivillige aftaler og udstedes påbud om pesticidfri drift. Den samlede grundvandsbeskyttelse forventes afsluttet inden 2035. Teknik og Miljø anmodes om forud for budget 2029 at revurdere behovet for midler til indsatsplanlægning for grundvandsbeskyttelse.

Rekreativ landskabsbearbejdning ved Stavtrup

Stavtrup ligger smukt ved Brabrandssøen og tæt på natur og skov. Området er dog også præget af nærheden til motorvejen. Forligsparterne er enige om at afsætte 10 mio. kr. til multifunktionelle indsatser, såsom skovrejsning, landskabsbearbejdning m.v., som både forbedrer den rekreative natur mellem motorvejen og Stavtrup samt reducerer den oplevede støj for beboerne, som finansieres via nulstilling af KB'erne i 2029.

Forsøg med delemobilitet

Aarhus Kommune har med vedtagelsen af Klimastrategi 2025-2030 samt aftalen om Grøn Mobilitetsplan sat en ambitiøs retning for en fortsat bæredygtig udvikling af Aarhus.

Ændrede trafikmønstre og mere plads til grønne byrum skal medvirke til bedre trafiksikkerhed for bløde trafikanter, mindre støj og mindre partikelforurening. Det vil samlet set gøre Aarhus til et sundere og rarere sted at opholde sig.

Delemobilitet er stadig nyt for mange, men rummer et stort potentiale. Alene i 2022 kørte Aarhus Kommunes medarbejdere 4,6 mio. km. i egne private biler i arbejdstiden. Forligsparterne er enige om, at Aarhus Kommune skal gå forrest og erstatte kommunens egne køretøjer samt medarbejdertransport i private biler med emissionsfrie delebiler i egen bilpark, når det giver mening.

Forligsparterne ønsker på den baggrund at igangsætte et pilotprojekt, som kan give input til en plan for fuld implementering af delemobilitet i Aarhus Kommunes bilflåde. Der afsættes et engangsbeløb på 0,6 mio. kr. frem mod 2026 til finansiering af pilotprojektet samt afrapportering på erfaringerne fra projektet. Disse forelægges byrådet forud for budget 2027.

Herudover ønsker forligsparterne belyst, hvorvidt der er et potentiale for kommunens ansatte ved at anvende ladcykler og elcykler til delemobilitet. Borgmesterens Afdeling vil i samarbejde med Teknik og Miljø forud for budget 2026 fremlægge et forslag hertil.

Budgetmodel for det grønne område

Aarhus vokser og det samme gør ønsker til udviklingen af byens grønne områder. Forligsparterne er enige om, at der skal udarbejdes et oplæg til en budgetmodel for grønt vedligehold. Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø anmodes om at lave et forslag til en budgetmodel for grønt vedligehold, som præsenteres forud for budget 2026. Modellen kan finde inspiration i budgetmodellen på vejområdet.

Botanisk Have

Botanisk Have er et vigtigt åndehul i byen, som byder på et rigt og varieret plante- og dyreliv og er med til at fremme miljø og biodiversitet. Men der er behov for renovering af bl.a. Rosenhaven, Temahaverne, Staudehaven og mange andre skønne dele af Botanisk Have. Forligsparterne er enige om at afsætte 0,1 mio. kr. i 2025, og at der som led i en grøn budgetmodel vil skulle findes finansiering til at fortsætte renoveringen fra 2026 og frem. Samtidigt er forligsparterne enige om at nulstille beslutningen fra 2011 om at nedlægge blomsterbedene i Botanisk Have, således Botanisk Haves Venner i højere grad får mulighed for at søge finansiering fra fonde.

ERHVERV OG IVÆRKSÆTTERI

Erhvervspakke til styrket erhvervsfremme

Aarhus Kommune har et stærkt erhvervsliv, som skaber jobs, vækst og udvikling i hele kommunen. Den nuværende erhvervspakke udløber ved udgangen af 2024, og forligsparterne er enige om at etablere en ny erhvervspakke på 38 mio. kr. fordelt over fire år. Erhvervspakken skal frem til 2028 bidrage til at styrke og udvikle samarbejdet med det aarhusianske erhvervsliv og understøtte udviklingen af Midtbyen. Med Aarhus Kommunes investering i samarbejdet med erhvervslivet, forudsætter forligsparterne, at erhvervslivet investerer som minimum det samme eller mere i samarbejdet.

Forligsparterne er enige om, at erhvervspakken skal understøtte en fortsat udvikling af iværksættermiljøet med særligt fokus på bl.a. at få flere kvindelige iværksættere. Derudover er der behov for at understøtte iværksættere med anden etnisk baggrund. Netop iværksættermiljøet i Aarhus er en central erhvervspolitisk indsats, da startups og scaleups spiller en central rolle for Aarhus' muligheder for fortsat at være en attraktiv erhvervsby, hvor virksomheder etablerer sig, flytter til og i det hele taget trives. Derfor er der behov for et vedvarende fokus på at understøtte gode rammevilkår for iværksættere, herunder i særlig grad også scaleups og investorer. Ligeledes har The Link løftet en væsentlig rolle i udvikling af samarbejdet med erhvervslivet.

En forudsætning for at Aarhus bliver ved med at være en attraktiv erhvervsby er, at virksomhederne har adgang til den arbejdskraft, som de efterspørger, og når det kommer til arbejdskraft, er Aarhus i hård konkurrence med resten af verden. Det er derfor afgørende at have fokus på at understøtte rekruttering og fastholdelse af international arbejdskraft til de aarhusianske virksomheder. Siden budget 2024 har der været igangsat et arbejde med at udvikle en ny strategi for rekruttering og fastholdelse af international arbejdskraft. Det er forligsparternes ønske, at Erhvervspakken bidrager til at understøtte arbejdet med rekruttering og fastholdelse af international arbejdskraft gennem initiativerne i den kommende strategi.

Erhvervspakken skal desuden understøtte udviklingen af et bredt uddannelsesmiljø i Aarhus, herunder oprettelsen af en ny praksisorienteret ungdomsuddannelse (HPX-lignende). Dygtig faglært arbejdskraft er forudsætningen for, at virksomhederne i Aarhus kan fortsætte udviklingen. I finansieringen af erhvervspakken indgår de 14,5 mio. kr. afsat i forbindelse med budget 2024 til finansiering af en HPX tilføres, da projektet ikke gennemføres som tiltænkt.

Det er således forligsparternes ønske, at de afsatte midler bl.a. anvendes til følgende formål:

- Understøttelse af iværksætteri med konkrete initiativer med henblik på at stimulere iværksætterlysten, herunder blandt kvindelige iværksættere og personer med anden etnisk baggrund,

- Understøttelse af grønne og bæredygtige initiativer samt udvikling af stærke erhvervsklynger inden for bl.a. vand-, sundheds-, energi- og fødevareområdet hvor Aarhus har en styrkeposition
- Understøttelse af aarhusianske virksomheders mulighed for at kunne rekruttere og fastholde international arbejdskraft gennem initiativerne i den kommende strategi for international arbejdskraft samt EU-indsatsen
- Understøttelse af indsatser der bidrager til øget erhvervsturisme
- Understøttelse af udviklingen af et bredt uddannelsesmiljø i Aarhus, herunder med særligt fokus på behovet for flere faglærte.

Fremtidens handelsliv i Midtbyen

I den politiske aftale om grøn mobilitet fra august 2024 er det aftalt, at Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Teknik og Miljø igangsætter en proces med byens erhvervsdrivende for at udvikle en fælles vision for fremtidens handelsliv i midtbyen. Visionen udarbejdes sammen med partnerskabet af professionelle aktører fra erhvervslivet, detailhandlen, byudviklere, kulturliv, turisme og handlende. Økonomi- og Erhvervsudvalget orienteres løbende om arbejdet. Der afsættes 1 mio. kr. til visionsarbejdet, der skal være klar i foråret 2025.

Styrket erhvervsturisme

En målrettet indsats har de senere år konsolideret Aarhus blandt verdens førende erhvervs-turismemedestinationer. Byens evne til at tiltrække internationale videnskabelige konferencer og kongresser skaber omsætning i byen for hoteller, transport, spisesteder og attraktioner. Erhvervsturismen bidrager desuden til at styrke Aarhus' forskermiljø og erhvervsliv ved talenttiltrækning samt med viden, innovation, nye netværk og internationale samarbejder.

Forligsparterne afsætter derfor i alt 1 mio. kr. årligt fra erhvervspakken frem til 2028 samt yderligere 3 mio. kr. i 2025 til en fortsættelse og styrkelse af erhvervsturismeindsatserne, herunder bl.a. arbejdet med tiltrækning af konferencer og kongresser til Aarhus. Forligsparterne forudsætter, at erhvervslivet som minimum medfinansierer et tilsvarende beløb i en styrket erhvervsturismeindsats.

Gratis juletræssalg for foreninger

De frivillige foreninger gør et stort arbejde for at sikre sammenhængskraft, idrætstilbud m.v. for aarhusianerne. For mange foreninger udgør det årlige juletræssalg en vigtig del af økonomien. Som en håndsrækning til det frivillige arbejde er forligsparterne enige om, at foreningerne efter ansøgning ikke skal betale for stadepladser i forbindelse med deres årlige juletræssalg. Teknik og Miljø kan finde midlerne inden for de nuværende rammer.

BEREDSSKAB OG DIGITALISERING

Østjyllands Brandvæsen

Aarhus Kommune vokser både i bredden og i højden, og beredskabets opgaver bliver mere komplekse med alvorligere klimahændelser, cybertrusler, terrorberedskab m.v. Derfor er der brug for at styrke Østjyllands Brandvæsen. Første fase af beredskabets udviklingsplan blev bevilget i Budget 2024. Der er behov for at gennemføre fase 2, så der kommer flere brandfolk på alle tre brandstationer i Aarhus, hvorved der vil være 24 brandfolk i døgnvagt til at passe på aarhusianerne mod 18 brandfolk i dag.

Med henblik på at sikre et fleksibelt og effektivt beredskab ønsker forligsparterne, at Østjyllands Brandvæsen i arbejdet med udviklingsplanen også fokuserer på, hvordan de frivillige brandfolk fortsat kan indgå dels til aflastning og dels som fødekæde i forhold til rekruttering. Herudover har brandvæsenet behov for en låneadgang til at undersøge projektering af to nye brandstationer i Aarhus, dels en opgradering på Bautavej til døgnbemandet brandstation, og dels en flytning af brandstationen i Ny Munkegade til Sydhavnen.

Forligsparterne er enige om at tilføre beredskabet 15,4 mio. kr. fra og med 2026, og der ydes en lånegaranti på 4,1 mio. kr. til projektering af nye brandstationer. Forligsparterne konstaterer, at en stor del af brandvæsenets udviklingsplan hermed er gennemført, og at balancen mellem risikobillede og bemanning hermed er genskabt. Det er forligsparternes forventning, at der i Østjyllands Brandvæsen findes et økonomisk potentiale til intern omprioritering i størrelsesordenen 2% om året i de kommende år. Aarhus Kommune beder bestyrelsen for Østjyllands Brandvæsen synliggøre dette som led i de kommende års budgetlægning. Det forudsættes, at disse penge forbliver på området, så de kan indgå som delvis finansiering ved de fremtidige udvidelser, når fase 3 og 4 skal behandles i de kommende års budgetter.

Klimatilpasning

Fremtiden byder på flere og mere udfordrende vejrhændelser, som kan true vores infrastruktur og byrum i Aarhus Kommune. Klimaforandringerne og det ekstreme vejr er kommet for at blive og vi skal indstille os på årligt at få regnmængder, som tidligere skete hvert 10. eller 20. år. Det kalder på nødvendige, forebyggende indsatser, så vi aktivt kan afbøde konsekvenserne fra vejrhændelserne, som rammer byen og den fælles kritiske infrastruktur.

De forebyggende indsatser, som er organiseret under Klimatilpasningsplanen skal sikre robusthed over for de stigende vandmængder, styrke trygheden og samtidig bidrage til gode byrum, hvor vandet og det grønne integreres. Forligsparterne er enige om at afsætte 15 mio. kr. i alt i 2027-2028 til forebyggende investeringer i klimatilpasning fra anlægbufferen.

Herudover afsættes yderligere 30 mio. kr. til klimatilpasning i perioden 2025-2028, som finansieres via omprioriteringer af anlæg i Teknik og Miljø i forlængelse af anlægseftersynet, jf. bilag 3.4.

Akutte vejrhændelser

Den fælles kritiske infrastruktur er udsat for oversvømmelser, og vejrhændelserne har direkte påvirkning på borgernes dagligdag. Det presser driftsbudgetterne i kommunen, når der skal iværksættes akutte beredskaber, laves afhjælpende foranstaltninger samt udbedres akutte skader som følge af voldsomt vejr. Forligsparterne er enige om, at Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø skal udvikle et forslag til en ny model med forskellige scenarier for håndtering af akutte udgifter forbundet med voldsomme vejrhændelser, herunder overvejelser om kommunens kriseledelses mandat til at afholde akutte udgifter fra kommunekassen ved voldsomme vejrhændelser forud for budget 2026.

Snerydning

Det kraftige snefald i starten af 2024 medførte så markante trafikale udfordringer i Aarhus, at det blev vanskeligt for byens borgere at komme på arbejde og foretage daglige gøremål. Situationen tydeliggjorde, at der er behov for at styrke vinterberedskabet, så det er bedre rustet til lignende situationer i fremtiden.

Forligsparterne er derfor enige om at afsætte 2,3 mio. kr. årligt til styrket vintertjeneste i kommunen. Inden for denne ramme anmodes Teknik og Miljø om at etablere flere aftaler med eksterne entreprenører om at kunne bidrage til snerydningen, ligesom styrket vinterberedskab for Aarhus Letbane forventes at kunne rummes. Forligsparterne beder desuden Teknik og Miljø om at fremlægge et revideret vinterregulativ for byrådet senest medio 2025.

Cybersikkerhed

I Aarhus Kommune opleves en markant stigende trussel fra cyberkriminalitet, cyberspionage og cyberangreb. Det skærpede trusselsbillede og krav til sikring af kritisk infrastruktur efterlader et behov for at investere yderligere i cybersikkerhedsindsatsen, så Aarhus Kommune også i fremtiden lever op til minimumskrav til håndtering og forebyggelse af cyberhændelser. Forligsparterne ønsker at opbygge et troværdigt og handlekraftigt beredskab, der matcher det nye trusselsbillede og er gearet til at agere, reagere og være proaktive. Der afsættes 5 mio. kr. årligt til yderligere styrkelse af cybersikkerhedsområdet i Aarhus Kommune, herunder til bedre overvågning i forhold til risikoen for ondsindede angreb og tab eller kompromitering af borgernes data.

Lviv-samarbejde

Aarhus Kommune samarbejder med venskabsbyen Lviv i Ukraine om rehabilitering og vandforsyning. Projekterne er finansieret af Ukraine-fonden i Udenrigsministeriet. Lviv har ønsket yderligere samarbejder inden for sundhed, tilbud til børn og familier, veteraner, ensomme ældre, boliger til handicappede m.v. Forligsparterne er enige om at afsætte 2 mio. kr. i 2025 til yderligere samarbejder med Lviv. Det undersøges, om der kan opnås medfinansiering fra Komponent's twinning-projektmidler.

ØKONOMI

Anlægseftersyn

Forud for budget 2025 var der gennemført et anlægseftersyn, som viste en betydelig finansieringsmanko i forhold til at realisere anlægsinvesteringsplanen for perioden 2024-2034, herunder den grønne mobilitetsplan. Forligsparterne bag investeringsplanen er enige om, at der med anlægseftersynet er tilvejebragt den fornødne finansiering til den grønne mobilitetsplan – med de ændringer, der fremgår af bilag 3. Forligsparterne er enige om, at den manglende finansiering på 9 mio. kr. som beskrives i bilag 3 finansieres via yderligere nulstilling af KB-bevillinger ud over de 156 mio. kr. som beskrives i bilaget.

Udmøntning af anlægsbuffer i 2027 og 2028

Forligsparterne er enige om, at der udmøntes i alt 127,4 mio. kr. fra anlægsbufferen i 2027 og 2028, jf. bilag 2.

Ny tilgang til anlægsstyring

På baggrund af anlægseftersynet, som har vist store uoverensstemmelser mellem indtægter og udgifter på anlægsområdet, ønsker forligsparterne en opstramning af området. Samtidig er der behov for at skabe større overblik for byrådet over det samlede anlægsbudget, så de årlige anlægsrammer ikke overskrides.

Der skal sættes fokus på en realistisk indtægtsbudgettering, og der skal sikres ejerskab til den efterfølgende realisering af indtægterne. Der er ligeledes behov for et tydeligt politisk ansvar for anlægsprioriteringerne i kommunen, herunder forskydninger af anlægsprojekter mellem årene.

Forligsparterne anmoder derfor Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Teknik og Miljø og med inddragelse af Kultur og Borgerservice om at udarbejde nye retningslinjer for styring af anlægsområdet, som bl.a. indeholder procedurer for opfølgning på forudsatte indtægter og sikring af politisk ejerskab til prioriteringer og forskydninger blandt vedtagne projekter. De nye retningslinjer præsenteres for byrådet i en indstilling inden budget 2026.

Det forudsættes, at Teknik og Miljø sideløbende udarbejder og fremlægger en governance-struktur for styring af ejendomsområdet, som er i overensstemmelse med de generelle retningslinjer for anlægsområdet.

Puljesanering

Forligsparterne anerkender værdien af at udvikle den kommunale service gennem nye tilbud og ændrede tilgange, men mængden af puljer og projekter vokser og flytter penge fra den borgernære velfærd i dagtilbud, botilbud, plejehjem, skoler m.v.

Forligsparterne anmoder derfor Borgmesterens Afdeling i samarbejde med afdelingerne om at fremlægge en ambitiøs sanering af puljer forud for budget 2026. Gennemgangen skal fokusere på puljer og projekter, der ligger uden for de kommunale kerneydelser samt tilbud, der ligger i snitfladerne mellem afdelingerne. Gennemgangen skal tilvejebringe et provenu på minimum 25 mio. kr. i alt. De frigjorte midler skal kunne prioriteres til kernevelfærd i forbindelse med budget 2026.

Forligsparterne forventer, at en reduktion i kompleksiteten i Aarhus Kommunes tilbud vil kunne bidrage til administrative forenklinger, der i sig selv vil kunne sikre en forbedring af den borgernære velfærd.

Sanering af forligskredse

Forligsparterne er enige om, at der forud for budget 2026 laves et oplæg til en sanering af forlig på tværs af områder for at sikre bedre rammebetingelser for det politiske arbejde fremover. Oplægget drøftes i gruppeformandskredsen primo 2025.

FINANSIERING

Administrative besparelser

I økonomiaftalen for 2024 blev kommunerne af regeringen pålagt mærkbare administrative besparelser frem imod 2030. Forligsparterne bag budget 2024 besluttede at imødekomme

regeringens krav og vedtog at gennemføre administrative besparelser på 50 mio. kr. i 2024 stigende til 100 mio. kr. i 2027 og forventeligt stigende til 150 mio. kr. i 2030.

I budget 2024 blev de første 50 mio. kr. udmøntet og omsat til reelt administrativt opgavebortfald på tværs af alle afdelinger. I forbindelse med budget 2025 udmøntes det næste trin således at den samlede administrative besparelse i 2025 udgør 67,4 mio. kr. Den yderligere udmøntning fordeles mellem afdelingerne som efterfølgende har til opgave at omsætte besparelsen til reelt administrativt opgavebortfald. Forligsparterne henviser til, at fokus fortsat skal være på at fjerne, reducere eller effektivisere administrative opgaver samtidig med, at der ikke opstår opgaveglidning ud til førstelinje ledere.

Forligsparterne noterer sig, at regeringen og KL i forbindelse med Økonomiaftalen 2025 har aftalt 113 regelforenklinger, der på sigt skal nedbringe administrationen i kommunerne og øge friheden til at finde gode løsninger lokalt. Disse regelforenklinger er ikke omsat til praksis endnu, og der indgår således ikke gevinster herfra i de administrative besparelser, som Aarhus Kommune har implementeret. Det er fortsat forventningen, at staten vil bidrage med konkrete regelforenklinger og andre lettelser af kravene til kommunerne, som vil kunne omsættes til administrative besparelser i kommunerne de kommende år med henblik på at nå målet om varige 150 mio. kr. i administrative besparelser i 2030.

Øvrig finansiering og bevillinger

Udover råderummet i Magistratens budgetforslag samt de konkret anførte finansieringskilder under de enkelte initiativer indgår følgende elementer som generel finansiering af budgetaftalen:

- Ekstraordinær finansiering fra finanslovsforslag 2025 (1. fællesmøde)
- Opdateret indtægtsgrundlag som følge af nye skatteskøn i Økonomisk Redegørelse, august (1. fællesmøde)
- Reserve med overskydende MSO-opsparring på 25 mio. kr. (fra regnskab 2023)
- Kompensation for fastfrysning af aktivitetsbestemt medfinansiering i 2026 (vedrørende 2024) og 2027 (vedrørende 2025)
- Penge fra ældrereformen 'kvalitetsløft af ældreplejen' i 2024 på 7,6 mio. kr.
- Efterregulering af aktivitetsbestemt medfinansiering i 2025 (vedrørende 2024) og 2026 (vedrørende 2025).
- Nulstilling af resterende KB-bevillinger i 2029 udover 156 mio. kr. i anlægseftersynet.

De bevilgede midler til velfærdsområderne er inklusive effekt af budgetmodeller. Analyser m.v., som fremgår af forligsteksten, fremsendes – med mindre andet er anført – til byrådet i forbindelse med fremsendelse af Magistratens budgetforslag 2026.

I budgetforliget udmøntes usædvanlig mange penge til anlægsaktiviteter. Borgmesteren Afdeling bemyndiges til i samarbejde med magistratsafdelingerne frem mod regnskab 2024 at foretage en periodisering af anlægsgudgifterne med henblik på at sikre, at kommunen i de kommende år ikke rammes af sanktioner.

DELTAGELSE I BUDGETAFTALEN

Nedenstående forligsparter er enige om, at deltagelse i budgetaftalen forpligter, og at forligsparterne i fællesskab tager ansvar for hele aftalen. Dette indebærer, at hvis en part undtagelsesvist ønsker en ændring til budgetforliget, skal der være enighed herom i forligskredsen, inden der fremsættes forslag herom. Ændringer til budgetaftalen forudsættes at være fuldt finansierede og kræver enstemmighed mellem forligsparterne. Deltagelse i budgetaftalen indebærer, at forligsparterne stemmer imod øvrige politiske ændringsforslag til budgettet, medmindre der er enighed om andet i forligskredsen.

underskrifter

Bilag

Bilag 1 - Økonomioversigt

Bilag 2 - Udmøntning af anlægbuffer

Bilag 3 - Forlig om anlægseftersyn